

Louis Paul Boon

Louis Paul Boon

Sociaal bewogen prozavernieuwer
Aalst, 15 maart 1912 - Erembodegem, 10 mei 1979

‘Schop de mensen tot zij een geweten krijgen.’ Met deze oproep tot engagement sloot Louis Paul Boon de eerste editie af van *Mijn kleine oorlog*, een bundeling van krantenkronieken en notities over de oorlogsjaren, die in 1947 verscheen. Toen in 1960 een tweede editie van het boek werd gepubliceerd, aangevuld met twee nieuwe hoofdstukken, lieten de slotwoorden een veel minder strijdbaar geluid horen: ‘Wat heeft het alles voor zin?’ Samen karakteriseren beide uitspraken het wereldbeeld van de grote Vlaamse schrijver en prozavernieuwer.

Idealisme en pessimisme

Boon groeide tussen de twee wereldoorlogen op met de idealen van broederschap en solidariteit. Hij was een arbeiderskind uit de Vlaamse industriestad Aalst – net als zijn vader trachtte hij als huisschilder zijn brood te verdienen – en ontwikkelde een sterk socialistisch engagement en een nooit aflatende sympathie voor de kleine man. De vernietigende oorlogservaring bracht echter, samen met een kapotte wereld, een generatie jongeren voort aan wie idealistisch toekomstgeloof niet besteed was. Als kunst- en literatuurredacteur van het communistische blad *De Rode Vaan* (1945-1946) merkte Boon bovendien al snel dat zijn anarchistische geest en het communistische partijwezen niet compatibel waren. Vijftien jaar na de oorlog, aan het begin van een decennium vol politieke idealen, leek ook bij Boon het pessimisme het pleit te winnen.

Idealisme en pessimisme zijn bij Boon nochtans altijd de twee zijden van eenzelfde medaille geweest. Al in zijn debuutroman uit 1942, *De voorstad groeit*, ging het verlangen naar een betere wereld samen met een illusieloze schets van het leven in een desolate wijk. Behalve als een sociaal bewogen en maatschappijkritisch auteur geldt Boon ook als een van de grote vernieuwers van de naoorlogse roman in Vlaanderen en Nederland. Zijn werk is verwant met dat van grote [modernistische](#) prozavernieuwers als Louis-Ferdinand Céline, William Faulkner en John Dos Passos.

Literaire vernieuwer

Zo weerspiegelt de fragmentarische opbouw van *Mijn kleine oorlog* de ervaring van een verbrokkelde en ongrijpbare werkelijkheid. In Boons meest beroemde werk, *De Kapellekensbaan* (1953), is een rechtlijnig verhaal al helemaal ver te zoeken. In een van de verhaallijnen staat de schrijver ‘boontje’ centraal. Die schrijft een roman over de dromen en teleurstellingen van het arbeiderskind Ondineke. Tussendoor krijgt de lezer nog fragmenten over de opstandige ‘vos reinaerde’ te lezen. De vrienden van ‘boontje’ geven ondertussen gretig commentaar, zowel op de politieke en kerkelijke gezagsdragers als op het schrijfwerk van hun vriend zelf. In *Menuet* (1955) plaatst Boon de perspectieven van drie personages op één gebeurtenis naast elkaar, en ruimt hij op de bladspiegel plaats in voor een strook met krantenartikelen. Daarnaast valt Boon op door zijn onorthodoxe schrijfstijl: hij put lustig uit het volkse taalgebruik en laat de traditionele literaire stijl volledig ontsporen. Op een volstrekt unieke manier combineert hij een volkse taal met een complexe vorm en een doorwrochte wereldbeschouwing.

Veelzijdig oeuvre

Door zijn politieke engagement, zijn pessimistische wereldbeeld en zijn kritiek aan het adres van kerk en burgerij maakte Boon in het overwegend katholieke Vlaanderen al snel vijanden. Daartegenover staat dat zijn uitzonderlijke talent en scherpzinnigheid al even snel werden erkend. Hij behoorde in de vroege jaren vijftig tot de kring van *Tijd en mens*, het tijdschrift van de literaire vernieuwing in Vlaanderen, en inspireert vandaag nog steeds nieuwe generaties schrijvers. Aan het einde van zijn literaire loopbaan legde Boon zich toe op historische werken, zoals *Pieter Daens* (1971), over de arbeidersstrijd in Aalst. En wie in dit veelzijdige oeuvre nóg zijn gading niet heeft gevonden, kan misschien even rondneuzen in Boons ‘fenomenale feminatheek’, een immense verzameling van erotische afbeeldingen. Ook vandaag nog doet de in 1979 overleden Boon hiermee in conservatieve milieus stof opwaaien.

SchoolTV: Strijd tegen sociaal onrecht

Onderdrukking van mensen en het verzet daartegen. Rechtvaardigheid en onrechtvaardigheid in de samenleving. Louis Paul Boon verwerkte deze thema's op een realistische manier in zijn boeken. Hij trok van nature partij voor diegenen die tegen onrecht in opstand kwamen.

Gaea Schoeters: *De Kapellekensbaan*

Schrijfster Gaea Schoeters leest in coronatijd elke dag het begin van een boek voor. Op dag 143 leest zij uit *De Kapellekensbaan of de 1ste illegale roman van Boontje* van Louis Paul Boon.

Klara-podcast: *De Kapellekensbaan van Louis Paul Boon*

De literaire canon 42, archieffragment. Louis Paul Boon zelf aan het woord over zijn magnum opus *De Kapellekensbaan* en het vervolgdeel *Zomer te Ter-Muren*, twee boeken die niet van elkaar te scheiden zijn.

Verder lezen

- Veel publicaties over Boon kun je online lezen: [kritieken, interviews en bespiegelingen op de DBNL](#).
- Het verzameld werk wordt in 24 delen uitgegeven door het [Louis Paul Boon Documentatiecentrum](#).
- Van het boek *Pieter Daens* is zowel [een film](#) als [een musical](#) gemaakt, beide onder de titel *Daens*. De film werd genomineerd voor een Oscar.
- Informatie en opdrachten over *De Kapellekensbaan* op [Lezen voor de Lijst](#) (+ [docenteninformatie](#)).
- Downloadbaar lesmateriaal op [KlasCement](#) over Louis Paul Boons *De Kapellekensbaan* en *Zomer te Ter-Muren*.
- Meer informatie over Louis is te vinden in de [DBNL](#).

<https://www.literatuurgeschiedenis.org/schrijvers/louis-paul-boon>